

(א) עוקצין פ"ה מ"ה, (ב) ק"ה ל"ג, (ג) [נסן], (ד) [ז"ל אלוור], (ה) [ז"ל אלנור], (ו) [ינמות סד, ונסן], (ז) אמר ר' יצחק], (ח) [אלנור], (ט) [נקמן טו, לו], (י) [נקמן פ, י], (יא) [נקמן י, י], (יב) [ז"ל משחשבו], (יג) [ז"ל יצחק לה], (יד) [ע"י רש"י מעמ"ס סה, ד"ה מסא],

הגהות הב"ח

(א) גמרא בשינוי מעשה שהמעשה מבטל מיד מחשבה ומיד מחשבה ומחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה; (ב) רש"י ד"ה שהמעשה מבטל:

מוסף רש"י

יורדין לירי טומאת. לירי טומת טומאה (שבת נח). במחשבה. מחבר שחשב עליו שזימנו כמות שהוא עכשיו ולא יוסף מיקון אחר, הוא גמר מחשבתו ומקבל טומאה (שם נב). כגון עור מןהקן סתמו למעטעל עומד וחינו מקבל טומאה על שיעשו הנוטלים, חשב עליו לעשותו שלקן, דליתו חסר טום מלאכה, דהשתא מיד רחוי לשלקן, מקבל טומאה מיד (תנחות סט). וכגון גומלי כלים, דאמר בהלל ששטין (חולין סה). כל שחבר לשוף לשכן וגבר, ואמר הם דלחמי חסרון מלאכה הוא וטהורים, אמר חשב עלה שלא לשוף ושלא לשכן, הביאמו מחשבה זו לירי גמר מלאכה ומקלו והבא (קדושין טו). ואין עולין מטומאת. ממורת טומאה שירדה לן ואצ"י שערין לא טומא, משמלק עליהן אין עולין מקבל טומאה (שבת נח). אלא בשינוי מעשה. שיעשה בה מעשה לקלקל, שיצטרם או יתקצר, וכן עד שלא קבלו טומאה עליו עולין מורת קבלת טומאה שירדה במחשבה זו אלא בשינוי מעשה, עד שחמיל לשוף לשכן וגבר, (קדושין טו). מאחר שחשב על הערר לשעות שנית, ירד לירי טומאה. ואם חזר וחשב עליו לזעזעו, וסדלים לא בטל ממורת כל ולא טהר בכך עד שיתן בו חזמל, דהוי שיעי מעשה (שבת נב). מעשה מוציא מיד מעשה ומיד מחשבה. החמיל לשוף יעטל מהס מורת גמר מלאכה לשם כלו כין שירד להו ע"י מעשה שהחליקו וגולה דעמו שאין מחוסרין עד מיקון זין שירד להו ע"י מחשבה (קדושין נט). מחשבה אינה מוציאה. חשב עוליהן לשוף לשכן אחר שחשב עוליהן שלא לשוף שלא לשכן אין יואצין מיד מחשבתן הקבלה שאם (שם). בעתה פליא בלע"ז (יבמות סד). וע"ש בהגהות הב"ח.

סוכה פרק ראשון סוכה

יורדין לירי טומאה במחשבה. (א) מי שחשב עליו שזה יהא גמר מלאכתו כגון שעיצדו לדרגש או לזבזקי כיון שעיצדו מקבל טומאה ואלמלי עיצדו לזעזעו וסדלין אין מקבלים טומאה עד שיגמרו למלאכת הסדלין: **ואין עולים מטומאתן.** ממחשבת מורת קבלת טומאה אין עולין במחשבה כגון עיצדו לשלחן ולדרגש וחישב עליו לזעזעו וסדלין אין מחשבתו מבטלת ממורת קבלת טומאה: **אלא בשינוי מעשה.** עד שיתן בו חזמל: (ב) **מעשה מבטל מידי מעשה.** אפילו עשה זו מעשה מוכיח ממחילה לשלחן כגון שקילצו סביבותיו ליפותו כיון שנתן חזמל זו לחתכו לסדלין מבטל מעשה ראשון וכל שכן שמוציא מידי מחשבה שלא היה בה מעשה: **וכי טימא הני מילי.** דלא מבטלין בתרייתא לקמייתא כללים דחשיבי ומשילא עליו שם כלי במחשבה אינה נוחה להפקיע שמה: **שכנסן.** לקמייה מפרש מאי היא: **טהורות.** דגלי דעמיה דלא ניחא ליה בהו וטהרו מלקבל טומאה הידות האלה עוד ולא הביאה טומאה על האוכל עד שיגיע טומאה באוכל עצמו: **ור' יוסי מטמא.** טעמא מפרש לקמן: **בשלמא למאן דאמר.** האי כנסן היינו שהתיר אגדן של עומרין לשון מתבוססת

דמתיך (יחזקאל טו) מתגוללת כלומר כיון שהתיר אגדן השבלין מתגוללין בגורן לפי שנוחין להספור. או לשון כנה דמתרגמינן ואת כנו וית בסיסיה (שמות ל) כלומר הכנו לדשן: **שפיר.** לא קשיא לך דאליביה מניח למימר דקיימי רבנן כוותיה כיון שהתיר אגדן דלא הוי אלא כמחשבה בעלמא דגלי דעמיה דלא ניחא ליה צידות שלהן שאין הידות ראויות לשבלין אלא כדי לאוגדן בהם והאי מוכח דלא צעיי לאוגדן: **אלא למאן דאמר כנסן ממש.** שדן לידות דרגלי בהמה או במקצת כמו בשמן צבוס קמינו (תהלים מד) צבוסו את חלקתי (ירמיה יג) והכל דאיכא מעשה רבה הוא דאמר דקא מטהרי רבנן אכל במחשבה לא אמר: **מאי איכא למימר.** אי צוקר לאכילה מוקמת לה להאיא דלעיל מאי טעמא דרבנן: **הכא נמי.** פלוגתא דאחרים והאי כשצבסן ממש כשמתלך לסיכוך: **רש"י מאי.** בשלמא גזי פלוגתא דר' יוסי דקא מייירי צבורן איכא למימר טעמא דרבי יוסי דאע"ג דכנסן חזו למיהוי ידות וניחא ליה שיהו מחוצרות באוכל כמו שהן. צבוסות מרצי"ה בלע"ז: **הואיל והואיום להפך.** ראשי

השבליים: **צעטר.** על ידי הידות. עטר פורק"א. ואלמלא הידות אין נוחין להפכן בה דמחזן שהם קצרים יואצין מצינ צ' עוקציה של עטר ונשמטיין ממנה והוא כשצבסן תחלתן לא לזטלן נתכוון אלא לרכסן: **אלא הפא.** דזעי להו לסקך: **למאי חזו.** ידות אוכלים מעצבסן ואינן בארות צהן: **בגלייהו.** צקשין שלהם יאחוסו וינטלו ראשי השבליים עמיהם: **משום הכי מטמא רבי יוסי.** דקסבר במימרות האמוראים ואמר לי רבי משום דהך משנה מן הטהרות שאין מהם שום גמרא צעולם ולא מפורשת כשאר המשניות לפיכך נוהג הש"ס לומר גופא כדי לפרש: **למה נמשלה נו'.** אגב דאמר הואיל וראויות להפך צעטר נקט נמי הא מלתא למה נמשלה כו' דכתבי ועתה (ל אל ה') (בראשית כה) ויעתר לו (שם): **ברתני' מסכנין בנסרים.** צגמרא מפרש פלוגתמיהו: **נתן עליה נטר שהוא רחב ארבעה.** צגמרא מפרש מאן קמתי לה: **ונלמד שלא יישן חסיו.** דנסר רחב ד' סךך פסול הוא כדאמר צגמרא לרב אליצא דר' מאיר ולשמאל לדברי הכל וסוכה כשרה וכגון דיהביה אלל הדופן דסךך פסול אינו פוסל מן הזד אלא צד' אמות דאמרינן דופן עקומה: **גב' מחלוקת בנסרים שיש בהן ארבעה.** שרוב תקרות הבית עשויות מהן: ר' מאיר. דפסיל אית ליה גורת תקרה אי מכשרת בהו אחי למימר מה לי לסקך צאלו מה לי ליטש תחת קורות בימי אף היא בנסרים מקורה והוא ודאי פסול דסוכה אמר רחמנא ולא צימו של כל ימות השנה: **אכל בנסרים שאין בהם ד'.** שאין רוב תקרות עשויות מהן: דברי הלל כשרה. דלא דמי לתקרה דלגזור בהו: **בשאין בהן ד' מחלוקת.** בההוא מכשר ר' יהודה משום דאין רוב תקרות עשויות מהן לא גורינן בהו ור' מאיר חייש למיעוט שיש מיעוט העושין תקרה מהן: **אין בהן ארבעה.** קפסיל ר' מאיר: **אפילו צפוחות משלש.** בתמיה: **הא קנים בעלמא ניהו.** וא"כ צמאי מכשר: **א"ר פפא הכי קאמר.** שמואל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה כו': **שיעור מקום.** דאין רשות צפוחות מארבעה: **לא גורינן.** משום תקרה דלא חשיבי לעשות תקרה מהן: **כיון דנפקי מסורה לצדו.** שאם היה אויר צמקוס אחד מהם לא מני למימר לצד חשיבי להיות דומות לתקרה וגזרי': **סגן נתן עליה נטר נו'.** קא סלקא דעמיה דברי הכל היא וכשרה וכגון שנתנו מן הזד דאמרינן דופן עקומה ולא חשיבי סךך למיפסלה: **שני סדינין מטטרפין.** לארבעה טפחים לפסול צבוסה משום סךך פסול שסיכך צדצר המקבל טומאה וסךך פסול צאמצע פוסל צארבעה:

יד.

כל ידות האובליין שבססן בגורן טהורות. משנה היא פ"ק דעוקצין (מ"ה): **בעתה.** צפרק הבא על יצמתו (יצמות דף סד). פי' צקונטרס עמר פליא בלע"ז ולא יתכן דצלא ידות נמי יכול להפך בה את התצואה והיא נקראת רמת שמתריין בה את התצואה מן המזן שלה כדכתיב (ישעיה ל) אשר זורה צרמת וצמורהוכאכופירשפורק"אוכןעיקר(י):

בססן ממש מאי איכא למימר הכא נמי שבססן ממוש אי הכי מאי טעמייהו דאחרים דאמור כרבי יוסי דתנן (רבי יוסי מטמא האי מאי בשלמא התם טעמא דרבי יוסי חזיא לכדרכי שמעון בן לקיש דאמר רבי שמעון בן לקיש הואיל וראויות להופכן בעתה אלא הכא למאי חזיא לכו סתר למנקט להו בגלייהו גופא כל ידות האובליין שבססן בגורן טהורות ורבי יוסי מטמא מאי בססן רבי יוחנן אמר בססן ממש ר' (אליעזר) (אליעזר) אומר התיר אגדן בשלמא לרבי (אליעזר) דאמר בססן התיר אגדן היינו דמטמא רבי יוסי אלא לרבי יוחנן דאמר בססן ממש אמאי מטמא רבי יוסי א"ר שמעון בן לקיש הואיל וראויות להופכן בעתה ו"א"ר (אליעזר) למה נמשלה תפלתן של צדיקים כעתה לומר לך מה עתה זה מהפך את התבואה בגורן ממקום למקום אף תפלתן של צדיקים מהפכת דעתו של הקב"ה ממדת אכזריות למדת רחמנות:

ברתני' (מסכנין בנסרים דברי רבי יהודה ורבי מאיר צאוסר (ט) נתן עליה נטר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו: **גב' אמר רב מחלוקת בנסרין שיש בהן ארבעה דרבי מאיר אית ליה גורת תקרה ורבי יהודה לית ליה גורת תקרה אבל בנסרין שאין בהן ארבעה דברי הכל כשרה ושמואל אמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה אין בהן ארבעה ואפי' פחות משלשה הא קנים בעלמא ניהו א"ר פפא הכי קאמר יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה פחות משלשה דברי הכל כשרה מ"ט קנים בעלמא ניהו כי פליגי משלשה עד ארבעה מר סבר כיון דליתנהו שיעור מקום לא גורינן ומר סבר כיון דנפקי להו מתורת לבוד גורינן תנן נתן עליה נטר שהוא רחב ארבעה טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו בשלמא לשמואל דאמר בשאין בהן ארבעה מחלוקת אבל יש בהן ארבעה דברי הכל פסולה משום הכי לא יישן תחתיו אלא לרב דאמר בשיש בהן ארבעה מחלוקת אבל אין בהן ארבעה דברי הכל כשרה לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו מי סברת דברי הכל היא סיפא אתאן לרבי מאיר תא שמע (שני סדינין מטטרפין שני**

של מחלוקת, ר' מאיר גור הני משום תקרה, סבר מאן דחזו דמכשרינן בנסרים שיש בהן ד' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינון מקום לא גורינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גורינן. ואקשינן עליה דרב ממתני', דתנן נתן עליה נטר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גורת תקרה, ורבי יהודה פליג ואמר כשרה ויישן תחתיו. תא שמע שני סדינין מטטרפין

עין משפט ונר מצוה

צב א מ"י פ"ה מהל' טומאת אוכלין הלכה ה:

צב ב מ"י פ"ה מהל' סוכה הלכה ז סגן עשין פת טו"ע פ"ח סימן מרכט ספק יח:

לעיו רש"י

מריצ"ה (מציידי"ש).

מוכס, מוכה.

פורק"א. קלשון.

רבינו הגנאל

יורדין לירי טומאתן במחשבה ואין עולין מיד טומאתן אלא בשינוי מעשה, מעשה מבטל מיד מעשה ומיד מחשבה, מחשבה אינה מבטלת לא מיד מעשה ולא מיד מחשבה. פי' עור היה, חוישב עליו להיות קטבליא, במחשבתו נעשה כלי ואם נענה בו טומאה נטמא, אבל אם היה קטבליא וחוישב לעשות עור, אינה יוצאה מתורת כלי במחשבה כדנתי שלחן שנטלה אחת מרגליו טהורה כו'. (ל) זהו פירושו כל היורדיין לירי טומאה במחשבה, אין עולין מידי טומאה אלא בשינוי מעשה. וכי טימא ידות האובליין במחשבה טמא להו, והתנן בפרק ראשון בעוקצין כל ידות האובליין שבססן בגורן טהורין, כלומר הכניסן לאוכלין ונמלך עליהן בגורן טהורין, ור' יוסי מטמא. פסיגא של אשכול שריקנה טהורה, שירי בה גריגרי אחד טמאה. פי' בססן פססן, כדגרסי' בע"ז כיצד מבטלה, קטע ראש אונה, פסה, והוא כמו חכה. ואמרינן בשלמא לר' אליעזר דאמר להתיר אגרון, הנה במחשבה נתנן טהורות אייבא דרובין, שפיר, אלא לר' יוחנן דאמר בססן ממש, כלומר אין מסתלקת תורת מעשה, מאי טעמייהו דרבנן דמטהרי הכא במחשבה בלבד. ושנינן הכא נמי רבנן דאמרי' אם פסולת מרובה על האובליין טהורה, שפססן ממש דהוא מעשה. ואקשינן אי הכי מאי טעמייהו דאחרים דפסלי, הא עבד בהו מעשה ובטלינהו. ושנינן אחרים כר' יוסי כביורא להו, דאף על גב דעבד בהו מעשה סבר הואיל וראוי להפכן בעתה, לא בטלה [מרת] ידות מינייהו, אחרים נמי סבוי כיון דלכי סתר לה לסקך חזו למנקט להו מגלייהו, לא בטלי. חריגום לקושש קש לגבבא גילי. למה נמשלה תפלת צדיקים כעתה, שנואמר ירתה יצחק לה' [וגרן]. מתני' מסכנין בנסרים דברי ר' יהודה ר' מאיר אוסר. אמר רב בנסרין שיש בהן ד' טפחים

מחלוקת, ר' מאיר גור הני משום תקרה, סבר מאן דחזו דמכשרינן בנסרים שיש בהן ד' טפחים אתי לאכשורי תקרה, ור' יהודה לא גזר. ושמואל אמר בשיש בהן ג' טפחים מחלוקת, ר' יהודה סבר כיון דלית בהו ד' טפחים דאינון מקום לא גורינן, ור' מאיר סבר כיון דנפקי משלשה דהוא לבוד גורינן. ואקשינן עליה דרב ממתני', דתנן נתן עליה נטר שרחב ד' טפחים כשרה ובלבד שלא יישן תחתיו. קס"ד מתני' דברי הכל היא, קשא לרב דאמר בשיש בהן ד' טפחים ר' יהודה מכשר אי הכי לר' יהודה אמאי לא יישן תחתיו, לאו מכלל דסבר ר' יהודה דנסר פסול הוא. ומשני רב, הא מתני' לאו דברי ר' יהודה היא אלא ר' מאיר היא דאית ליה גורת

^[1] נהלא דהוה כמז לפירות על סיפא דמתני' דמחשבה אינה מוציאה אפילו מידי מחשבה דהיינו כל היורדיין וכו'.